

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/32
KARAR NO : 1986/31

ÖZET : 1615 Sayılı Gümrük Kanunu-
nun 146.maddesine göre verilen gümrük
para cezasına itirazı ve bu para ce-
zasının kaldırılması istemini içeren
davanın, aynı kanunun 158.maddesine
göre adli yargı yerinde görülmesi
gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Tofaş Türk Otomobil Fabrikaları A.Ş.

Vekili : Av.Reyhan Oğuz, Av.Nevzat Kesan

Davalı : Maliye ve Gümrük Bakanlığı

O L A Y : Mudanya Gümrük Müdürlüğü'nce ithal işlemleri yapılan da-

vacı şirkete ait eşya ile ilgili olarak, anılan eşyanın kıymetinin mükellefi tarafın-
dan noksan beyan edildiğinden bahisle, 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 146/2.maddesi ile
6802 Sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 54.maddesine göre Mudanya Gümrük Müdürlüğü'n-
ce davacı şirkete gümrük para cezası kesilmiş, Gümrükler Genel Müdürlüğü'ne vaki iti-
raz üzerine anılan para cezasının onanmasına karar verilmiştir.

Davacı şirket; 1615 Sayılı Kanun'un 158.maddesi uyarınca anılan ceza
kararına yetkili mahkemece itiraz cümlesinden olmak üzere Mudanya Asliye Ceza Mahke-
mesi'ne 13-11-1985 günlü dilekçe ile itiraz etmiş ve sehven kesilen para cezalarının
terkinini talep etmiştir.

1- Mudanya Asliye Ceza Mahkemesi : 30-1-1986 gününde, 1985/122, 1986/9
sayı ile; 2576 Sayılı Kanun'un 6.maddesinde vergilere ilişkin cezalardan doğan uyuş-
mazlıkların çözümünün vergi mahkemelerinin görevine girdiğinin açıklandığı, aynı ka-
nunun 13.maddesinde belirtildiği üzere diğer kanunlarda yer alan itiraz deyiminin ver-
gi mahkemesinde dava açılması anlamına geldiği, bu itibarla anlaşmazlığın çözümünün
mahkemelerinin görevi dışında kaldığı gerekçesi ile mahkemelerinin görevsizliğine ve
dosyanın görevli Bursa Vergi Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Bu kez davacı; 26-3-1986 kayıt tarihli dilekçe ile haksız olarak alı-
nan gümrük para cezasına itirazla, bu cezanın düzeltilmesi ve terkinini talep etmiştir.

2- Bursa 1.Vergi Mahkemesi : 5-6-1986 gününde, 1986/136 sayı ile; aynı
konu hakkında mahkemelerinin 1986/42 sayılı dosyasında dava açan aynı şirketle ilgi-
li olarak mahkemelerince yapılan başvuru ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nden görevli yargı
yerinin belirlenmesini istendiği ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce 21-4-1986 gününde, 1986/
6-6 sayılı kararla davada adli yargı yerinin görevli olduğunun belirlendiği ileri sü-
rülerek bu davada da adli yargı yerinin görevli olduğu kanısı ile görevli yargı yerin-
in belirlenmesi için 2247 Sayılı Yasa'nın 19.maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne
başvurulmasına karar vermiş, dosya aynı karar ekinde, 7-7-1986 gününde Uyuşmazlık Mah-
kemesi'ne intikal etmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Şerafettin Seyhun, Gönen Eriş, Şafak Sancar, Erol Çırakman, İlhan Köseoğlu ve Abdullah Demir'in katılmaları ile yaptığı 11-7-1986 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu'nun davada adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava; Mudanya Gümrük Müdürlüğü'nce ithal işlemleri yapılan davacı şirkete ait eşya ile ilgili olarak anılan eşyanın kıymetinin mükellefi tarafından noksan beyan edildiğinden bahisle, 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 146/2. maddesi ile 6802 Sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 54. maddesine göre Mudanya Gümrük Müdürlüğü'nce davacı şirkete kesilen ve vaki itiraz üzerine Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce onanan gümrük para cezasına itiraza ilişkindir.

1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında Gümrük İdaresi'nce verilen ceza kararlarına karşı yapılan itirazlar üzerine, Gümrükler Başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce tesis olunan işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yetkili mahkemeye başvurularak itiraz edileceği hükme bağlanmıştır. Anılan maddede sözü geçen yetkili mahkeme Gümrük Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nin 442. maddesinde asliye ceza mahkemesi olarak gösterilmiştir.

Esasen; 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 19-7-1972 tarihinde idare ve vergi mahkemeleri kurulmamış olduğundan, anlaşmazlığın vergi mahkemelerinin görevi içinde olduğundan düşünülemez. Zira; Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin 6-1-1982 günlü, 2576 Sayılı Kanun'un 15. maddesine göre 1615 Sayılı Kanun'un Gümrük vergisine itiraz mercii olarak Gümrük Hakem Kurullarına tanınan görev ve yetkiler bu mahkemelerin göreve başladığı tarihte sona erdiğinden, bu kurulların görev ve yetkilerine ilişkin hükümler zımnen tadil edilmiş, böylece gümrük vergisine ilişkin bazı konuların çözümü vergi mahkemelerine verilmiş olmasına rağmen, anlaşmazlık konusu gümrük para cezasına ilişkin 1615 Sayılı Yasa'da yer alan maddeler aynen muhafaza edilmiş, başka anlatımla, anılan para cezalarına yapılan itirazı inceleyecek yargı mercii kanun koyucu tarafından değiştirilmemiştir.

Öte yandan; 6-1-1982 günlü, 2576 Sayılı Kanun'la kurulan vergi mahkemelerinin göreve başlamasından sonra çıkarılan ve 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun bazı maddelerini değiştiren 18-4-1983 günlü, 2817 Sayılı Kanun'un 26. maddesi ile değişik 80. maddesinde gümrük vergisi tahakkuklarına karşı 78. maddede yazılı sebeplerle vaki itiraz üzerine verilen Gümrükler Genel Müdürlüğü kararlarına karşı idari yargı yolunun açık olduğunun gösterilmesine karşın, anlaşmazlık konusu gümrük para cezasına itiraz mercii gösteren 1615 Sayılı Kanun'un 158. maddesinde değişiklik yapılmamış ve madde aynen muhafaza edilmiştir. Bundan anlaşılacaktır ki; gümrük para cezasına itiraz mercii idari yargı (vergi mahkemeleri) değil, adli yargı mercileridir. Aksi halde yasa koyucu 2817 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle bu itiraz mercii idari yargı organı olarak gösterirdi. Anılan maddede böyle bir değişiklik yapılmadığına göre gümrük para cezasına yapılan itirazı inceleyecek yargı mercii adli yargı mercii olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Açıklanan bu durum ve anılan hükümler karşısında 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 146.maddesi uyarınca kesilerek aynı kanunun 158.maddesine göre itiraz olunan uyuşmazlık konusu gümrük para cezasına itirazı tazammun eden işbu davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Esasen; Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, en son olarak benzer bir işte verdiği 26-5-1986 günlü, 1986/11-11 sayılı kararında bu tür davaların adli yargı yerinde görülmesini karara bağlamış ve anılan kararlar da beliren görüşler istikrar kesbetmiştir.

Bu itibarla; Bursa 1.Vergi Mahkemesi'nce yapılan başvurunun kabulü ile Mudanya Asliye Ceza Mahkemesi'nin 30-1-1986 günlü,1985/122, 1986/9 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle, Bursa 1.Vergi Mahkemesi'nin başvurusunun kabulüne ve Mudanya Asliye Ceza Mahkemesi'nin 30-1-1986 günlü,1985/122,1986/9 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, üyelerden Erol Çırakman'ın karşı oyu ve oyçokluğuyla, 11-7-1986 gününde kesin olarak karar verildi.

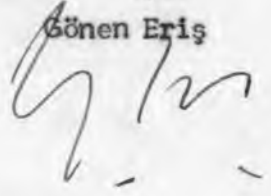
Başkan
Servet Tüzün

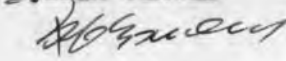
Üye
Şerafettin Seyhun

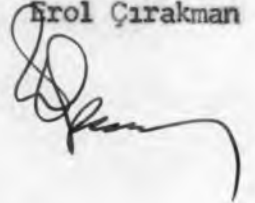
Üye
Gönen Eriş

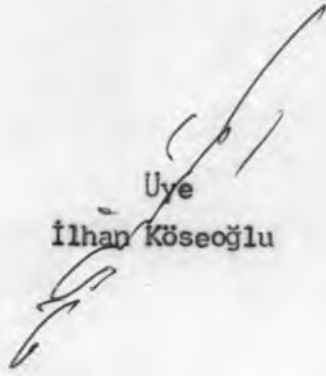
Üye
Şafak Sancar

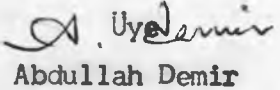
Üye
Erol Çırakman

Üye
İlhan Köseoğlu

Üye
Abdullah Demir

S.Y.

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/32
KARAR NO : 1986/31

KARŞI OY YAZISI

Gümrük Yönetmeliği'nin 442.maddesinde, Gümrük İdaresi Amirince verilecek para cezaları hakkındaki itiraz mercii kararlarına karşı, ilgililerinin gümrük işleminin yapıldığı yerdeki yetkili Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz edebilecekleri ifade edilmiştir. Anayasa'nın 142.maddesinde "Mahkemelerin Kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve Yargılama Usulleri Kanunla düzenlenir." Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu'nun 1. maddesinde de "Mahkemelerin Vazifelerini Kanun Gösterir" denilmektedir. Anayasa'nın 124. maddesi uyarınca, kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartı ile, idare organlarının çıkarılabilecek olan yönetmeliklerle mahkemelere görev verilmesi olanağı bulunmadığından, Vergi Mahkemesi ile Asliye Ceza Mahkemesi arasında çıkan görev uyuşmazlığının, söz konusu yönetmelik hükmüne dayanılarak çözümlenmesi mümkün değildir. Uyuşmazlığın konuya ilişkin kanun hükümlerine göre tartışılması sonuçlandırılması gerekmektedir.

1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 146.maddesinde, ithalat sırasında beyan ile muayene arasında fark bulunması halinde bu noksanlığa ait gümrük vergisi tutarına göre hesaplanıp alınması öngörülen para cezasını da kapsayacak şekilde düzenlenen Gümrük Kanunu'nun 158.maddesinde, Gümrük İdaresi Amiri'nce verilecek cezalar hakkındaki itiraz mercileri kararlarına karşı, tebliğleri tarihinden itibaren 15 gün içinde, "Yetkili Mahkemeye" müracaatla itiraz olunabileceği ifade edilmiştir. Madde metninde, söz konusu itirazları inceleyecek mahkemenin görevi konusunda, herhangi bir açıklık yoktur. İdari işlemler nedeni ile yapılacak başvurularda, kanun adliye mahkemelerini görevli kılmak istediği hallerde "Sulh Ceza Mahkemesi'ne itiraz edilebilir", "İcra tetkik mercii'nden istenebilir" gibi görevli mahkemeyi belirleyecek ifadeler kullandığı halde, 158.maddede "yetkili mahkemeye müracaatla itiraz olunabilir". denilmekle yetinilmesi, görev konusunun genel hükümlere göre çözümlenmesinin arzu edildiğini göstermeye yeterli sayılmalıdır. Gerçi Gümrük Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1973 yılında, İdari Yargı mercileri "Mahkeme" olarak isimlendirilmediğinden ve özellikle gümrük vergisi uyuşmazlıklarını çözmekle görevli gümrük hakem heyetleri, bağımsız mahkeme niteliğinde bulunmayıp, tarafların seçtiği hakemlerden oluştuğundan "Yetkili Mahkeme" ibaresinden mahalli adliye mahkemelerinin anlaşılması doğru ve kanuna uygun bir anlayış olarak kabul edilebilir.

Ancak 1982 yılında yürürlüğe girip uygulanmaya başlayan 2575, 2576 ve 2577 Sayılı kanunlarla, İdari Yargı mercilerinin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı ilkelerine uygun şekilde, yeniden düzenlenmiştir. Bu suretle, İdari Yargı mercileri "Bağımsız Mahkeme", personeli de " Teminatlı Hâkim" olarak kabul edilmiştir. İdari Yargı alanındaki bu yeni düzenlemelerden sonra, kanunlardaki "Mahkeme" sözcüğünden sadece adliye mahkemelerinin anlaşılması zorunluğu kalmamıştır. İdari nitelikte de olsa ceza uyuşmazlıklarının bağımsız ve teminatlı hâkim niteliğine sahip olmayan merciler tarafından çözümlenmesi ile ortaya çıkacak durumları engellemek endişesi de ortadan kalkmıştır. Nitekim 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6. maddesinde, Genel Bütçeye ait vergi, resim ve harçlarla "bunlara ilişkin zam ve cezalar" hakkındaki uyuşmazlıkların, hiç bir istisnaya yer verilmeden, vergi mahkemeleri tarafından çözümleneceği öngörülmüştür. Aynı Kanun'un 13. maddesinde, yine hiç bir istisna öngörülmeden, vergi mahkemelerinin göreve başlaması ile bu mahkemelerin görev alanına giren konularla ilgili olarak diğer kanunlarda yer alan, " İtiraz" deyiminin, " Vergi mahkemesinde dava açılması" anlamını taşıyacağı ifade edilmiştir.

Yargı düzeninde yapılan değişiklikler, özellikle 2576 Sayılı Kanun'un 6. ve 13. maddelerinde yer alan hükümler, Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında yer alan, "Yetkili mahkemeye miracaatla itiraz olunabilir." ibaresinin, gümrük vergisi ve buna ilişkin olarak gider vergisi üzerinden hesaplanıp gümrük idaresince kesilen ve bu niteliği ile vergi cezası niteliği taşıyan gümrük para cezaları yönünden, "Yetkili Vergi Mahkemesi'ne dava açılabilir" biçiminden anlaşılıp yorumlanmasını gerektirmektedir. Yargı düzenindeki yeniliklerin kanunda meydana getirdiği anlam değişikliğine uygun bir yorumla varılacak böyle bir sonucun, kanunun anlam ve amacına uygun olduğunun kabulü gerekir.

2576 Sayılı Kanunla kurulan vergi mahkemelerinin göreve başlamasından sonra, 2817 Sayılı Kanunla Gümrük Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmiş olmasına, bu arada 80. maddede gümrük vergisi tahakkukuna karşı İdari Yargı yolunun açık olduğunun ifade edilmesine rağmen, 158. maddede bir değişiklik yapılmamış olmasının, kanun koyucunun söz konusu gümrük para cezası hakkındaki uyuşmazlıkların, eskiden olduğu gibi, adliye mahkemelerinde görülmesinin devamını istediğinin kabulünü gerektiremez. Zira, 2817 Sayılı Kanun, Gümrük Kanunu'nun tümü nazara alınarak yeni yargı düzenine uyum sağlamak üzere çıkarılmış ve kapsamlı bir değişikliği öngörmüş değildir. Nitekim 2576 Sayılı Kanun'un 15. maddesi ile Gümrük Hakem kurullarının görev ve yetkilerinin, vergi mahkemelerinin göreve başladığı tarihte sona ereceği, geçici 9. maddesi ile de gümrük hakem kurulunda bulunan dosyaların bir ay içinde vergi mahkemelerine devredileceği öngörüldüğü ve böylece bu kurulların görevlerinin son bulduğunda kuşku bulunmadığı halde, 2817 Sayılı Kanunla, Gümrük Hakem Kurulu'nun Kuruluş ve görevlerini düzenleyen Gümrük Kanunu'nun 81/2. ve 82. maddelerinde bir değişiklik yapılmamıştır.

Bu nedenlerle, Genel Bütçeye ait bir vergi olduğunda kuşku bulunmayan Gümrük Vergisi ve Gider Vergisine ilişkin bir vergi cezası niteliği taşıyan, Gümrük Kanunu'nun 146/2.ve Gider Vergileri Kanunu'nun 54.maddesi uyarınca noksan ödenen vergiler üzerinden hesaplanıp Gümrük İdaresi'nce kesilen,gümrük para cezası hakkında çıkan uyuşmazlığın çözümlenmesinin Vergi Mahkemelerinin görevi içinde bulunduğu görüşü ile karara karşıyım.

Üye
Erol Çırakman